

#ALADIN

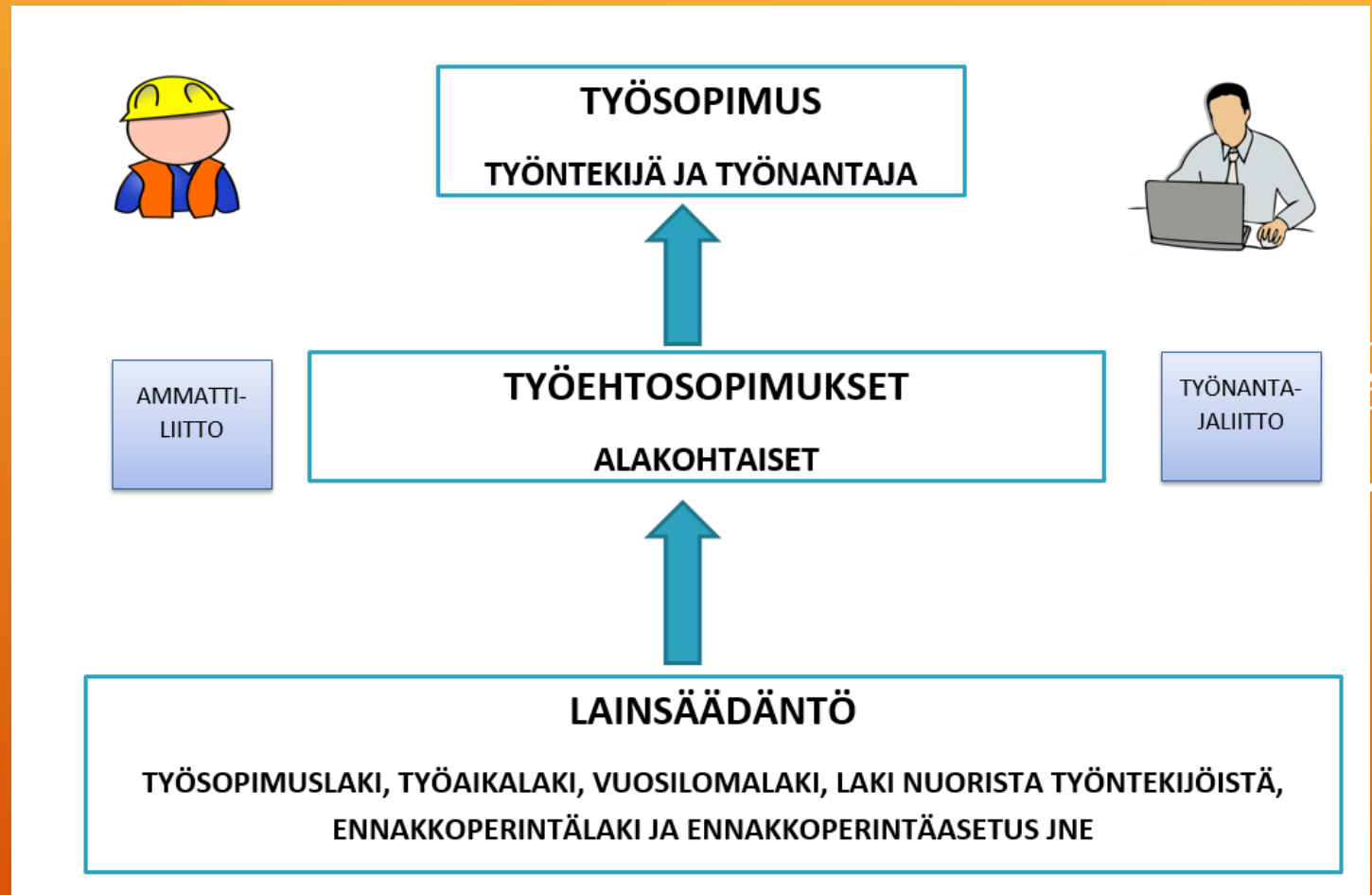
Avoin, laadukas & digitaalinen

TYÖAIKA JA YLITYÖT

- ▶ Työajasta määrätään yleisesti työaikalaissa, alakohtaisesti työehtosopimuksessa ja henkilökohtaisesti työsopimuksessa
- ▶ Tässä osiossa käsitellään lain mukaisia määritteitä

TYÖAIKA

- ▶ Työaikalain mukaan enintään 8 tuntia päivässä, 40 tuntia viikossa
- ▶ Työajaksi ei lueta päivittäisiä lepoaikoja, jolloin työntekijä saa poistua työpaikalta (ruokatunti)
- ▶ Työaika ei ole myöskään kodin ja työpaikan välinen matka-aika, vaikka kyseessä olisi pitkäkin matka
 - ▶ Työntekijä saa itse valita asuinpaikkansa
- ▶ Työaika voidaan järjestää monin tavoin
- ▶ Säännökset päivittäisistä-, vuorokautisista- ja viikottaisista lepoajoista sekä sunnuntai- ja yötyöstä rajoittavat säännöllisen työajan järjestämistä

SÄÄNNÖLLINEN TYÖAIKA

- ▶ Kokoaikainen työ (pidetään yleisesti, jos työskentelee yli 6 tuntia päivässä)
- ▶ Osa-aikainen työ (pidetään yleisesti, jos työskentelee alle 6 tuntia päivässä)
- ▶ Kaksivuorotyö (aamu- ja iltavuoro)
- ▶ Kolmivuorotyö (aamu-, ilta- ja yövuoro)
- ▶ Keskeytymätön kolmivuorotyö (jatkuva 24/7-päivystys kolmessa vuorossa)
- ▶ Liukuva työaika (esim. 8 tunnin työt sijoittuvat 6.00-17.00 väliselle ajalle työntekijä saa itse valita alkamis- ja päättymisajan)
- ▶ Liukuman kertymä (tehdään tänään 9 tunnin työpäivä, niin kertyy 1 tunti liukumaa, joka ei ole ylityötä. Tämän tunnin voi sitten myöhemmin vähentää jonain työpäivänä, kun lähtee aiemmin kotiin)
- ▶ Työaikapankki
- ▶ Etätyö
- ▶ Päivittäinen lepoaika (6t/10t)
- ▶ Vuorokautinen lepoaika (11t)
- ▶ Viikottainen lepoaika (35t, sunnuntai)

KÄSITTEITÄ

- ▶ Vuorokautinen ylityö
- ▶ Viikottainen ylityö
- ▶ Lisätyö

YLITYÖ TYÖAIKALAIN MUKAAN

- ▶ Työ, jota tehdään säännöllisen 8-tuntisen päivän jälkeen
 - ▶ Kaikki työ kahdeksaan tuntiin asti on perustyötä peruspalkalla.
 - ▶ Kahdeksan tunnin ylimenevältä osalta kyseessä on vuorokautinen ylityö.
 - ▶ Ylityö määrittyy perusosasta, joka on normaalipalkka, sekä korotusosista, jotka ovat
 - ▶ **Kahdelta ensimmäiseltä tunnilta korotus on 50%**
 - ▶ **Seuraavilta tunneilta korotus on 100%**

VUOROKAUTINEN YLITYÖ

- ▶ Työtä, jota tehdään säännöllisen 40 tunnin jälkeen.
- ▶ **Tähän 40-tuntiseen viikkoon ei lasketa vuorokautisia ylityötunteja, eli niitä tunteja, joista on jo saatu korotusosia vuorokautisesta ylityöstä**
- ▶ Viikoittaisilta ylityötunneilta maksetaan 50% korotettu palkka
- ▶ Viikkoylityötä voi kertyä maksimissaan 8 tuntia vuorokaudessa, koska vuorokautinen ylityö on "vahvempi", kuin viikoittainen ylityö ja siis 8 viikkoylityötunnin jälkeen alkaa taas kertymään vuorokautista ylityötä siten, kuin on siitä laissa määritelty

VIIKOTTAINEN YLITYÖ

- ▶ Koska työaikalain mukaan vasta 8t työpäivän ja 40t työviikon jälkeen alkaa kertymään ylityötä, niin pitää pohtia mitä siinä tilanteessa tapahtuu, jos säännölliseksi työajaksi on sovittu alle nämä määrät, mutta tekee töitä joinain päivinä 8/40 tuntiin asti tai ylikin
- ▶ Näin ollen lain mukaisen säännöllisen työajan ja ylityötuntien väliin jäävä työ on **lisätyötä**, josta ei makseta korotettua osaa (lähtökohtaisesti -> TES-erot!!!), mutta siitä on maksettava luonnollisesti normaali palkka
 - ▶ Tässäkin tilanteessa pitää pystyä kuukausipalkkalaiselta laskemaan tuntipalkka, kuten aiemmin on opeteltu, koska kuukausipalkkaan sisältyvät sovitut säännölliset työtunnit, eivät lisätyöt

LISÄTYÖ

- ▶ Ylityön tekemisessä on lain määräämät maksimirajat, jotta työntekijää ei voitaisi "riistää"
- ▶ Neljän kuukauden aikana saa teettää enintään 138 tuntia ylityötä / työntekijä
 - ▶ Työehtosopimuksissa voi olla jotain poikkeavuuksia tarkastelujakson pituudessa
- ▶ Kalenterivuoden aikana saa tehdä enintään 250 tuntia ylitöitä
 - ▶ Jos tämä määrä täyttyy ja työpaikalla on vielä tarve teettää ylityötä, voidaan paikallisesti sopia lisäylityöstä, joka saa olla enintään 80 tuntia kalenterivuodessa
 - ▶ Lisäylityöstä on sovittava luottamusmiehen tai muun koko henkilöstön edustajan kanssa

YLITYÖMAKSIMIT

- ▶ Edellinen työaikalaki on vuodelta 1996, jonka jälkeen työn tekemistyyliä ovat vahvasti muuttuneet
 - ▶ Haluttiin päivittää laki tätä päivää vastaavaksi
- ▶ Pääperiaatteet edellisen työaikalain mukaiset
- ▶ Merkittävin uudistus joustotyöajan määrittäminen (mm. asiantuntijatyö)
 - ▶ Työntekijä itse määrittää työaikansa ja työntekopaikkansa, työnantaja määrittää tehtävät, tavoitteet ja kokonaisaikataulun
 - ▶ Esim. opettajien vuosityöaika
- ▶ Myös liukumamahdollisuuksia ja työaikapankki, kirjattu lakiin

TYÖAIKALAIN MUUTOS 2020

- ▶ Säännölliseksi työajaksi voidaan lukea 10 tunnin työpäivä ja 48 tunnin työviikko, mutta sen tulee tasoittua 40 tuntiin 4 kuukauden tasoitusaikana
- ▶ Liukuma-työaika aiemmassa laissa oli maksimissaan 3 tuntia, nyt se vaihtuu 4 tuntiin ja muuttuu niin, että työn ei tarvi olla yhtäjaksoista, vaan voi tulla myös kahtena osana päivässä
- ▶ Liukuman enimmäismäärä saa nyt olla +/- 40 tuntia, tähän ei ole tulossa muutosta.
- ▶ Työaikapankki, tarkoittaa sitä että voi säästää ja yhdistää toisiinsa työaika ja ansaittuja vapaita. Tämä mahdollisuus on jo monissa TESseissä, mutta nyt tulee myös lakiin kirjaus.

TYÖAIKALAIN MUUTOS 2020

Tuntipalkkaisella ylityökorvaus lasketaan tuntipalkasta

Urakkapalkkaisella käytetään laskentaan keskituntiansiota (kta)

Kuukausipalkkaisella lasketaan jakamalla kuukausipalkka vakiojakajalla tai TESSin mukaisella jakajalla

luontoisetu lasketaan palkaksi myös tässä

Esimerkki apteekkialan TES, missä kk-palkan jakajana on 160

Kuukausipalkka on 1700€ ja autoedun arvo on 600€

Tuntipalkka on siis $(1700€ + 600€) / 160 = 14,38€$

YLITYÖKORVAUKSEN LASKEMINEN

- ▶ Lisä- ja ylityöt voidaan antaa vapaana
- ▶ Tällöin vapaan laskentatapa on sama, kuin lisä- tai ylityön laskentatapa
 - ▶ Lisätyöstä vapaa kertyy tunti tunnista- periaatteen mukaan
 - ▶ 50% korotetusta ylityöstä saa 1,5 – kertaisesti vapaata (1 tunti ylityötä = 1,5 tuntia vapaata)
 - ▶ 100% korotetusta ylityöstä saa 2 – kertaisesti vapaata (1 tunti ylityötä = 2 tuntia vapaata)
- ▶ Esimerkki
- ▶ Työntekijä tekee työpäivän, joka on 11 tuntia pitkä. Hänelle tulee siis 2 vrk50% ylityötuntia ja 1 vrk100% ylityötunti.
- ▶ Hän saa siis $(2t \times 1,5) + (1t \times 2) = 3t + 2t = 5$ tuntia vapaata
- ▶ Lain mukaan vapaa on annettava 6 kk:n kuluessa lisä- tai ylityön tekemisestä

YLITYÖT VAPAANA

- ▶ Työaikalain 33§ sanoo:
 - ▶ **Sunnuntaina tai kirkollisena juhlapäivänä (= arkipyhä)** saa teettää työtä vain, jos sitä laatussa vuoksi tehdään säännöllisesti mainittuina päivinä tai jos siitä on työsopimuksella sovittu taikka jos työntekijä antaa siihen erikseen suostumuksensa. **Säännöllisenä työaikana tehdystä sunnuntaityöstä on maksettava 100 prosentilla korotettu palkka**
- ▶ Laki koskee
 - ▶ Sunnuntaityötä ja
 - ▶ Arkipyhätyötä
 - ▶ Uudenvuoden päivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäismaanantai, vappu, helatorstai, juhannuspäivä, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, -päivä ja tapaninpäivä
- ▶ Sunnuntaityöstä maksetaan siis 100% korotettu palkka

SUNNUNTAI- JA ARKIPYHÄTYÖ

- ▶ Arkipyhäkorvaus maksetaan lähtökohtaisesti sellaiselta arkipyhältä, joka olisi ollut työpäivä (lain mukaan)
- ▶ TES ja työsopimus voivat vaatia jotain muuta. Eli että maksetaan myös sellaiselta päivältä, joka ei olisi ollut työpäivä.
- ▶ Arkipyhäkorvaus merkataan palkkalaskelmaan omalle riville, mutta normaalina palkkana
 - ▶ Tuntipalkkaisella esim. 8 x tuntipalkka
 - ▶ Urakkapalkkaisella 8 x kta
- ▶ Kuukausipalkkalaisella arkipyhä tarkoittaa vain sitä, että työpäiviä on vähemmän, mutta palkka on sama

ARKIPYHÄKORVAUS